

1 Законна лихва – регламентирана ли е в държавата-членка? Ако това е така, какво е определението за „законна лихва“ в държавата-членка?

Законната лихва е регламентирана в Република България, като в действащото законодателство няма легално определение на това понятие. Съобразно правната теория „законна лихва“ е тази, която не е уговорена /в такъв случай би представлявала неустойка/, а се дължи по силата на нормативна разпоредба. Законна лихва за забава на плащане (мораторна, закъснителна лихва) се дължи за забавено изпълнение на парично задължение. При неизпълнение на паричен дълг кредиторът винаги има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата – чл. 86, ал. 1, изречение първо от Закона за задълженията и договорите /ЗЗД/. Съгласно уеднаквената от ВКС практика неизпълнението на едно парично задължение е винаги забавено и кредиторът би могъл да търси от длъжника мораторно обезщетение, което съгласно общото правило на чл. 86, ал. 1 от ЗЗД е в размер на законната лихва от деня на забавата. Когато задължението е срочно, длъжникът изпада в забава след изтичане на срока, а когато няма ден за изпълнение, длъжникът изпада в забава, когато бъде поканен от кредитора, съобразно нормата на чл. 84, ал. 2 от ЗЗД. Вземането за законна лихва следователно възниква от фактически състав, включващ елементите: главно парично задължение, настъпила негова изискуемост и неизпълнение на същото, като предметът на това вземане е обезщетение за вредите, които неизпълнението обективно и закономерно причинява. Вземането за лихва е акцесорно, но има известна самостоятелност спрямо главното, като провощаващия го състав включва релевиране на неизпълнение – липса на дължимо поведение по отношение на главното задължение.

2 Ако е предвидена законна лихва, какъв е нейният размер/ставка и какво е правното основание за прилагането му/й? Ако са предвидени различни ставки на законната лихва, какви са обстоятелствата и условията за тяхното прилагане?

Съгласно чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, при неизпълнение на парично задължение длъжникът дължи обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата. Размерът на законната лихва се определя от Министерския съвет.

На основание чл. 86, ал. 2 от ЗЗД и с оглед транспониране на Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки (ОВ, L 48/1 от 23 февруари 2011 година) са приети Постановление № 100 от 29 май 2012 г. за определяне размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, в сила от 01.07.2012 г., отм. и Постановление № 426 на Министерския съвет от 18.12.2014 г., в сила от 01.01.2015 г., за определяне на размера на законната лихва по просрочени парични задължения, в които е предвидено размерът на законната лихва да е основният лихвен процент на Българската народна банка за периода на забава, увеличен с 10 пункта. Годишният размер на законната лихва по просрочени парични задължения е в размер на основния лихвен процент на Българската народна банка, в сила от 1 януари, съответно от 1 юли, на текущата година плюс 10 процентни пункта. Дневният размер на законната лихва за просрочени парични задължения е равен на 1/360 част от годишния размер. Лихвеният процент в сила от 1 януари на текущата година е приложим за първото полугодие на съответната година, а лихвеният процент в сила от 1 юли е приложим за второто полугодие.

3 Ако е необходимо, налице ли е допълнителна информация относно начина на изчисляване на законната лихва?

Българската народна банка обявява основния лихвен процент за съответния период, съгласно определена от Управителния съвет методика и го обнародва в „Държавен вестник“. Основният лихвен процент, включително неговите промени, е обявен на сайта на Българската народна банка – <http://www.bnb.bg/>. На същия сайт е достъпна и Методиката за определяне на основния лихвен процент.

В чл. 10, ал. 3 от ЗЗД е посочено, че олихвяването на изтекли лихви (сложни лихви) става съобразно наредбите на Българската народна банка. Такива наредби обаче не са обнародвани.

С чл. 294, ал. 2 от Търговския закон е регламентирано, че при сключена търговска сделка и при изрична уговорка между страните е допустимо да се дължи лихва върху лихва.

При предявен иск за парично вземане за законна лихва при търговски спор към исковата молба следва да е представена справка, която съдържа необходимите изчисления за определяне на размера на претендираната лихва. Тази справка, предвидена в чл. 366 от ГПК, е условие за редовност на исковата молба и липсата ѝ води до указване на ищеца да острани нередовността в едноседмичен срок от получаване на съобщението. Неизпълнението на дадените указания обуславя връщане на исковата молба по отношение на иска за паричното вземане за законна лихва.

4 Предоставя ли се безплатен онлайн достъп до правното основание, посочено по-горе?

Информация за основния лихвен процент, както и за неговите промени през различните периоди, е достъпна на сайта на Българската народна банка – <http://www.bnb.bg/>, включително и на английски език.

Текстовете на Закона за задълженията и договорите /ЗЗД/, Търговския закон /ТЗ/, както и други нормативни актове, посочени по-горе, са налични на български език на следния сайт: <https://lex.bg>.

Текстовете на Закона за задълженията и договорите /ЗЗД/, Търговския закон /ТЗ/, Постановление № 426 на Министерския съвет от 18.12.2014 г. за определяне на размера на законната лихва по просрочени парични задължения са достъпни на български език и на този сайт: <https://www.tita.bg/>.

Електронни он-лайн калкулатори предоставят безплатна възможност за изчисляване размера на законната лихва чрез въвеждане на размера на забавената главница и периода на забава, определен с начална и крайна дата - https://www.calculator.bg/1/lihvi_zadaljenia.html, <http://balans.bg>.

Последна актуализация: 26/02/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.